

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Реєстраційний № _____

« ____ » _____ 20 ____ р.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ
ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ (З РОЗРОБКОЮ КОМПЛЕКСУ ЗАВДАНЬ
ДЛЯ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ)

Кваліфікаційна робота студентки
групи ЗАММ-22

ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 014 Середня освіта
(Англійська мова та література)

Садохіної-Жук Світлани Олександрівни

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської філології
Зоренко І. С.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

Члени ЕК _____

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	6
1.1. Поняття політичного дискурсу	6
1.2. Політична промова як жанр політичного дискурсу	15
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	24
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	26
2.1. Лексико-стилістичні особливості політичних промов	26
2.2. Синтаксичні особливості англомовних політичних промов	35
2.3. Морфологічні особливості англомовних політичних промов	42
2.4. Комплекс завдань до формування громадянських та соціальних компетентностей учнів профільної школи	47
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	58
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена підвищеним інтересом сучасних мовознавців до вивчення мови політичного дискурсу в умовах політизації сучасного світу. Досить актуальним є вивчення здатності політичного дискурсу упевняти та спонукати слухачів до дій. Політичне маніпулювання – це невід’ємна частина політичного життя, що реалізується через мову. Отже, проведення лінгвістичних досліджень в межах політичної науки є вкрай необхідним.

Більшість наукових доробок, що присвячені вивченню політичного дискурсу, виконуються в галузі лінгвопрагматики з детальним аналізом широкого діапазону мовних засобів, що супроводжуються різноманітними конотаціями, спрямованими на формування у читача відповідного ідеологічного світосприйняття. Вивченню питання політичного дискурсу присвячено праці зарубіжних та вітчизняних дослідників О. Баранова, Р. Барта, Т. ван Дейка, М. Ільїна, Г. Почепцова, М. Фуко, Ю. Хабермаса, О. Шейгал та ін.

Одним із жанрів, в якому реалізується політичний дискурс, є політична промова, що виступає потужним інструментом у формуванні думок, позицій, маніпулюванні суспільством та його скеровуванні в бажаному напрямку.

Саме тому тексти політичних промов стали об’єктом вивчення для багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Вивченню мовних особливостей політичних промов присвячено значну кількість робіт сучасних українських та зарубіжних мовознавців, зокрема Т. Анісімової, Н. Кохтевої, Л. Мацько, Л. Климанської, А. Шепелевої, Дж. Чартеріс-Блека, Р. Перлофа, Л. Пауела та Дж. Коуварта та ін. Зокрема, наукові дослідження І. Бутової і Р. Помірка присвячені аналізу синтаксично-стилістичних і лексико-семантичних особливостей політичних промов політичних діячів США.

Викладене вище свідчить про **актуальність** теми дослідження.

Мета дослідження полягає у виявленні на основі теоретичного та емпіричного аналізу лінгвістичних особливостей англомовних політичних промов (з розробкою комплексу завдань для профільної школи).

Реалізація поставленої мети полягає у розв'язанні наступних **завдань**:

- здійснити теоретичний аналіз наукових джерел щодо з'ясування специфіки понять «дискурс», «політичний дискурс», «політична промова»;
- виявити лінгвістичні засоби увиразнення текстів політичних промов;
- з'ясувати лексико-стилістичні, синтаксичні та морфологічні особливості англомовних політичних промов;
- на основі матеріалу англомовних політичних промов розробити комплекс завдань, що спрямований на формування громадянських та соціальних компетентностей учнів профільної школи.

Об'єкт дослідження – тексти англомовних політичних промов як форма впливу на аудиторію.

Предмет дослідження – лінгвістичні особливості англомовних політичних промов.

Матеріалом дослідження слугували промови чинного Президента США Дж. Байдена, прем'єр-міністра Великобританії Ріші Сунака, лідерки партії демократів США Ненсі Пелосі, віце-президента США Камали Гарріс за 2022-2023 роки.

Основні методи дослідження: описовий метод (аналіз, інтерпретація та класифікація досліджуваних явищ); функціональний метод (виявлення мовних засобів увиразнення та їхнього призначення у політичному дискурсі); системний аналіз (добір та угруповання ілюстративного матеріалу).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у спробі здійснити комплексний аналіз лінгвістичних особливостей текстів англомовних політичних промов у сучасному англомовному політичному дискурсі.

Практична цінність дослідження полягає у можливості поглиблення знань у вивченні окресленої проблеми. Основні положення даної роботи стануть у нагоді під час підготовки до практичних занять з таких дисциплін, як «Стилістика англійської мови», «Теоретична граматики англійської мови», «Зв'язки з громадськістю», «Теорія масової комунікації», «Літературне редагування», а також під час написання курсових, магістерських робіт, укладання посібників для студентів філологічних факультетів та факультетів журналістики вищих навчальних закладів, у роботі лінгвістичних гуртків для школярів старшого віку.

Результати магістерської роботи пройшли апробацію у вигляді доповіді на *Міжнародній науковій конференції «День філолога на факультеті іноземних мов»* (м. Кривий Ріг, Україна, 2023), а також у вигляді статті «Лексико-стилістичні особливості англійських політичних промов» у фаховому журналі «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» категорії «Б» (№65/2023).

Структура роботи складається із таких основних елементів: титульний аркуш, зміст, вступ, 2 розділи основної частини з висновками до них, загальні висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Поняття політичного дискурсу

Поняття дискурсу використовується в науці вже досить тривалий час. Термін «discourse analysis» був вперше згаданий в 1952 році американським лінгвістом З. Харрісом. Учений використав дане поняття для позначення методу аналізу зв'язного мовлення або письма [42, с.2]. У широкому сенсі дискурс-аналіз спрямований на вивчення руху інформації в дискурсі, включаючи аналіз лінгвістичних і нетекстових елементів, зв'язків між фрагментами тексту, розуміння контексту та смислу. Однак у різних наукових галузях термін «дискурс» інтерпретується по-різному через різні предмети дослідження.

Тлумачення даного поняття ускладнюється через його багатозначність і використання в різних наукових дисциплінах, таких як лінгвістика, психолінгвістика, соціологія, літературознавство, соціолінгвістика, філософія, антропологія, когнітивна психологія та інші. Це призводить до різних підходів до з'ясування його значення та сутності.

Деякі автори називають дискурс «зануреним у життя текстом», який знаходить свою реалізацію в інтерв'ю, репортажах, бесідах, наукових теоріях, конференціях тощо. Як вважає І. Штерн, такий підхід вимагає аналізу дискурсу з прагматично-ситуативного, ментального та інших аспектів. На думку дослідниці, «прагматично-ситуативний аспект цього дослідження полягає у вивченні взаємозв'язків дискурсу та його комунікативної адекватності. Ментальний аспект включає аналіз впливу етнографічних, соціокультурних та психологічних факторів на стратегії генерації та розуміння дискурсів у «живому мовленні» (discourse processing)» [34, с.87].

В електронній Енциклопедії сучасної України надається два значення дискурсу:

1. як термін філософії та гуманітарних досліджень, використовуваний для опису аргументованого усного або письмового обговорення будь-якої теми, де акцент робиться на способах аргументації;
2. дискурс може означати будь-яке мовлення, розмову або дискусію, характеристики яких характеризують мовця.

Автор статті підкреслює, що перше значення є традиційним, тоді як друге значення поширюється в гуманітарних науках, зокрема, під впливом постмодерністського повороту у філософії [7].

Науковець В. Петренко зазначає, що поняття «дискурс» є одним з найбільш багатозначних термінів, які активно використовуються в гуманітарних науках для вивчення функціонування мови. Значущість цього терміну в різних галузях наукового дослідження призвела до того, що чіткого загальноприйнятого визначення дискурсу, яке б враховувало всі його контексти використання, поки не існує [23, с. 18].

У повсякденному та політичному спілкуванні термін «дискурс» часто використовується для опису будь-якого засобу комунікації. Наприклад, говорять про політичний дискурс, публічний дискурс, дискурс влади, тоталітарний дискурс, патріотичний дискурс, християнський дискурс, дискурс ідентичностей та дискурсивні практики.

У першу чергу дискурс розглядається як комплексне явище комунікації, що поряд із текстом включає екстралінгвальні фактори, а саме світогляд, думки, цілі адресата, необхідні для розуміння тексту. Дискурс є завершеним, цільним, зв'язним, і його розглядають як процес і результат у вигляді фіксованого тексту. Однак, важливою рисою дискурсу є його взаємозв'язок з мовцем і слухачем, а також з комунікативним наміром мовця вплинути на слухача.

Зокрема, Н. Кондратенко трактує дискурс як специфічний вид

комунікації, що відбувається між мовцем і слухачем у певному часовому, просторовому та іншому контексті. Цей комунікативний процес може бути здійснений за допомогою мови або письма, і включає як вербальні, так і невербальні складові [17, с. 85].

На думку науковців Б. Джилліан та Ю. Джордж, дискурс розглядається як процес, а текст – як результат цього процесу [35, с. 97].

Ф. Бацевич тлумачить дискурс як «складне комунікативне явище, що включає, крім тексту, екстралінгвістичні чинники, такі як знання про світ, думки, установки, цілі адресата, які необхідні для розуміння тексту» [1, с. 144].

За Д. Шифріном, дискурс існує не лише як набір деконтекстуалізованих мовних одиниць, але й як набір контекстуалізованих одиниць використання мови [45, с. 39]. Водночас, Ф. Генрі та С. Тейтор акцентують увагу на соціальній ролі дискурсу, стверджуючи, що мова у дискурсі передає широкі історичні значення, що об'єднують персональний та соціальний світи людини [43, с. 25].

Питання визначення політичного дискурсу залишається відкритим і обговорюваним серед вчених попри існування значної кількості наукових досліджень у сфері дискурсології.

Вивчення політичного дискурсу науковцями почалося у ХХ столітті, коли з'явилося сучасне трактування цього поняття, прийнятне для сучасної науки. Шляхом узагальнення різних підходів можна стверджувати, що політичний дискурс розуміється як символічна реальність, в межах якої різні елементи політичної дійсності набувають смислу. Перш ніж політичний дискурс став об'єктом наукових досліджень, було проведено дослідження мови, риторики, стилістики в рамках філософії, лінгвістики, логіки, семіотики та інших наук.

Зарубіжні вчені (Р. Барт, М. Бахтін, П. Бурдьє, Ю. Габермас, Ж. Дюбуа, М. Фуко та ін.) активно досліджують взаємозв'язок між дискурсом і

аргументацією, а також розробляють основну термінологію політичної лінгвістики та політичного дискурс-аналізу. В їхніх дослідженнях приділяється особлива увага текстам як комплексним смисловим об'єктам, що включають денотативний та конотативний зміст.

Зокрема, французський науковець М. Фуко описує дискурс як політичну практику і техніку влади, особливо у формі влади-знання та наголошує на тому, як політики використовують політичний дискурс для управління масами [39, с. 80]. За М. Фуко, дискурс – це «об'єднання послідовностей, які є заявами (énoncés)» [38, с.36]. Вчений також встановлює зв'язок між дискурсом, «дискурсивними практиками» і «дискурсивною формацією». Дискурс нерозривно пов'язаний з мовною практикою в суспільстві.

М. Фуко вважає, що аналіз дискурсу також означає аналіз тверджень, що містяться у текстах або усних висловах. Науковець розглядає дискурс як спільну область усіх висловів або як індивідуалізовану групу тверджень, а також як регламентовану практику, що враховує різні твердження [38, с. 36-38].

Загалом науковець вніс вагомий внесок у розвиток концепції політичного дискурсу. Він аналізував концепцію права на виступ, зауважуючи, що раніше влада розумілася як «контроль тіла», але тепер переважає «контроль душі» через владу дискурсу. На думку Л. Нагорної, ці зміни відбуваються під впливом глобалізаційних процесів, еволюції сучасного світу, розвитку міжнародної політики і встановлення прав і свобод громадян на законодавчому рівні. В результаті політикам доводиться відмовлятися від «негуманних» способів реалізації влади [21].

Відомий німецький філософ Ю. Хабермас також використовував термін «дискурс» у своїх роботах. За Ю. Хабермасом, дискурс вважається видом мовної комунікації, що виникає з критичного розгляду цінностей і норм соціального життя [41, с. 571].

На думку вченого, дискурс є процесом, в якому різні учасники спільно обговорюють і обмінюються аргументами, ідеями та переконаннями з метою досягнення раціонального консенсусу. Науковець вважає, що дискурс є важливим засобом вирішення конфліктів, формування громадської думки та прийняття рішень у демократичному суспільстві.

Ю. Хабермас розрізняє мовний дискурс, який відбувається на рівні індивідуальних розмов, інтерв'ю, дебатів та громадських обговорень, та системний дискурс, який відображає владні структури та інституційні процеси. Вчений підкреслює необхідність вільного, відвертого та рівноправного дискурсу для побудови демократичного суспільства.

За висновками французького вченого Ж. Курте, дискурс є складною структурою, яка формується шляхом поєднання численних дібраних мовних одиниць. Ці мовні одиниці є основою для мовних актів, що функціонують як елементи комунікації та входять у склад певної цілісності [36, с. 28].

Загальне визначення політичного дискурсу знаходимо також у дослідженнях низки вітчизняних науковців. Так, К. Серажим визначає політичний дискурс як текст, що виникає внаслідок ситуації політичного спілкування [27, с. 240].

На думку В. Петренко, політичний дискурс є однією з форм соціального дискурсу і являє собою особливий спосіб спілкування та вираження ідей, який використовується у політичній сфері суспільства. Дискурс можна розглядати як окремий світ, який відтворює і створює реальність за допомогою мовних та паралінгвістичних засобів. В рамках політичного дискурсу існують всі аспекти соціальної реальності та відображаються продукти людської діяльності [23, с. 16].

В свою чергу Л. Славова розуміє політичний дискурс як «сукупність усіх мовленнєвих актів, а також правил публічної політики, які оформилися згідно з існуючими традиціями та отримали перевірку досвідом» [28, с. 12].

У своїй дисертації О. Фоменко тлумачить політичний дискурс як

сукупність усіх висловлювань, що звучать у політичних обговореннях, а також як набір правил громадської політики, що формується відповідно до традицій, що існують, і перевіряється на практиці [31, с. 10].

Т. Ващук використовує прагматичний підхід для визначення політичного дискурсу як «мовленнєвих утворень (усних або письмових), що стосуються сфери політики, реалізуються вербально й екстравербально, актуалізуються в певному ситуативному контексті і спрямовані на здійснення конкретної прагматичної семантики» [3, с. 182].

О. Гайдулін визначає політичний дискурс як «процес структурування вербально-сміслової реальності шляхом комунікативної взаємодії між суб'єктами владних інтенцій у політичному контексті» [5, с. 23].

Н. Кондратенко вказує, що політичний дискурс є конкретною формою політичної комунікації, яка передбачає актуалізацію політичного тексту в комунікативному акті взаємодії політичного суб'єкта (політика, політичної сили, влади) та політичного об'єкта (аудиторії, електорату, виборця) [17, с. 12].

В. Долгіх стверджує, що термін «політичний дискурс» став більш загальноживаним у світовому науковому співтоваристві після публікації праці Г. Маркузе «Одновимірна людина: дослідження ідеології розвиненого індустріального суспільства» (1964 р.) [8, с. 121].

Т. Ковалевська розглядає спілкування політиків як форму впливу, де дискурсивні особливості залежать від структури координативних соціальних відносин, які притаманні політичному мовленню, і взаємодіючі сторони взаємодіють на основі рівноправного буття, хоча політичний дискурс внаслідок своєї специфічної мети орієнтований на одnobічний вплив, а не на повноцінний контакт між комунікантами [14, с. 226].

Дослідниця Г. Касіян оперує терміном «суспільно-політичний дискурс» і визначає його як «сукупність усних і письмових текстів, а також традицій та досвіду суспільства, конвенційно виражених у формі

мовленнєвих актів, тематика, зміст, адресант і адресат яких належать до суспільно-політичної сфери» [12, с. 22].

У своїй праці С. Кривенко підкреслює, що дедалі більше науковців переходять до міждисциплінарного дискурс-аналізу як методології вивчення політичної дійсності. Ця тенденція зумовлена зростанням кількості наукових дисциплін, зміцненням ролі семіотики і виникненням поняття дискурсу, який є необхідною умовою спілкування та співжиття [18, с. 23].

Науковці розглядають політичну комунікацію як широке поняття, на основі якого політичний дискурс набуває свого втілення. У своєму дослідженні Л. Зубенко виокремлює особливості, що є характерними для концепту «мова політика». Вчений також аналізує особливості термінології, яка характеризується конкретною лексичною структурою в межах дискурсу та його впровадження [11, с. 44].

Як зазначає Л. Зубенко, багато дослідників вивчають політичний дискурс як текст, який взаємодіє з психологічними, соціокультурними та іншими факторами, і розглядають його як мовлення, яке глибоко вплетене в реальне життя. З урахуванням цих обставин можна стверджувати, що політичний дискурс виступає основним інструментом політичного діяча [11, с. 77].

Узагальнюючи вищенаведені визначення, можна зробити висновок, що загальний контекст політичного дискурсу включає міждисциплінарний підхід. Поняття політичного дискурсу розкривається через взаємозв'язок між мовою, культурою, владою та політичною поведінкою. Він стає інструментом розуміння політичної реальності та вивчення впливу дискурсу на суспільство.

Відомо, що політичний дискурс відноситься до інституційного типу спілкування, який, на відміну від особистого чи художнього, має орієнтацію на статус.

У своєму розумінні поняття політичного дискурсу ми дотримуємося точки зору, що політичний дискурс є складним і багатогранним явищем, яке

обумовлене різними факторами і перебігає через інтеракцію різних учасників та контекстів.

Ми розглядаємо політичний дискурс як процес формування, поширення та взаємодії політичних ідей, поглядів, цінностей та думок у політичній сфері. При цьому ми враховуємо, що політичний дискурс не є об'єктивним або нейтральним, а завжди має свої ідеологічні, соціокультурні та владні виміри.

Ми також визнаємо, що політичний дискурс є суб'єктивним і залежить від різних точок зору, інтересів та мотивацій учасників. Різні політичні групи та актори можуть використовувати дискурс для підтримки своїх позицій, маніпуляцій, мобілізації громадськості або формування спільного розуміння.

В політичному дискурсі комуніканти виступають як представники політичних інститутів, тому політична комунікація має ідеологічний аспект. Ментальні схеми учасників політичного дискурсу впливають на їх судження та висновки, а також визначають їх вербальну поведінку. Вербальна поведінка включає риторичні прийоми, тему комунікації, стратегії та імплікації, тобто логічні зв'язки.

Структура політичного дискурсу може бути розглянута з лінгвістичної точки зору як система знаків з віртуальним і реальним вимірами.

На думку І. Ковалю, політичний дискурс можна описати як взаємодію політиків між собою та їх спілкування з виборцями та прихильниками їхніх ідей. Цей тип комунікації проявляється як усно (публічні виступи, дебати, новини), так і письмово (угоди, плакати, протоколи, договори) [15, с. 159].

Загалом, політичний дискурс характеризується присутністю двох протилежних шарів – політичних термінів та понять, що запозичуються з інших суміжних галузей.

Г. Жуковець зазначає, що політичний дискурс як форма комунікації має кілька важливих особливостей, оскільки в ньому змішуються риси різних стилів мовлення, включаючи офіційно-діловий (з його клішованістю та

формальними резолюціями у звітах і політичних документах); суспільно-політичний (зі спільними лексичними одиницями); науковий (зі значним власним термінологічним складом, подібним до мови політології як науки); художньо-літературний стиль (зі своєю синкретичністю, різноманітністю та відкритістю політичного словника та емоційним навантаженням політичної лексики) [9, с. 6].

В політичній лексиці в контексті її походження помітно деякі особливості політичного дискурсу:

- багатозначність термінології;
- зміна співвідношень між словом і його значенням;
- використання мовних шаблонів, стереотипів та умовних висловів;
- нав'язування поглядів, підміна понять та непомітна зміна намірів і думок (за допомогою лексики);
- використання лексичних одиниць, що спрямовані на здійснення прямого або прихованого впливу на адресата.

Політичний дискурс є лексично неоднорідним складом слів, що складаються з політичної термінології та термінів з інших галузей. Політики часто використовують багатозначні слова, мовні шаблони та інші лексичні прийоми, що підмінюють поняття та сприяють здійсненню необхідного впливу на аудиторію. Як зазначає В. Великорода, «у політичному дискурсі на лексичному рівні використовується і нейтральна лексика, і книжкова, численні терміни, може бути певна номенклатурна лексика; особливе місце у політичному дискурсі займає розмовна лексика, сленг, жаргон, неологізми тощо. Інколи оратор може свідомо використовувати розмовний варіант літературної норми задля того, щоб привернути увагу слухача, коли оратор раптово змінить вектор своєї промови і почне використовувати лише літературно-нормативні одиниці. Цей метод є контрастним, а, загалом, оратор свідомо пристосовується до стилю усної розмовної мови, тому що розмовні елементи впливають на адресата й іноді викликають таку реакцію, яка

неможлива при вживанні лише літературної норми» [4, с. 216-217]. У такий спосіб політична промова уподібнюється розмові, і політику легше навіяти своїм слухачам потрібні думки. Крім того, застосування розмовної лексики сприяє кращому оформленню думок, наданню потрібних оцінок, трансляції необхідних емоцій, а саме несхвалення, гніву, роздратування, іронії тощо.

Важливо розуміти, що політичний дискурс не обмежується лише мовними аспектами. Розуміння політичного дискурсу передбачає урахування контексту, очікувань автора та аудиторії, прихованих мотивів, сюжетних схем та логічних переходів.

Політичний дискурс існує у різноманітних письмових жанрах (наказ, політичний документ, лозунг, заклик та ін). Усна частина політичного дискурсу включає дебати, промови, телефонну розмову, нараду, конференцію.

Отже, політичний дискурс є комплексним явищем, яке включає різні складові. Однією з них є текст, який може бути усним або письмовим. Крім цього, важливою складовою політичного дискурсу є екстралінгвальний контекст, який включає мету, обставини, ситуацію, спосіб та час реалізації. У політичному дискурсі також присутній адресант та адресат, які взаємодіють між собою. Однією з основних ознак політичного дискурсу є його інституційність, а також його опосередкованість через ЗМІ та засоби масової комунікації. Політичний дискурс як мовленнєвий процес потребує глибокого дослідження, оскільки його складові виступають ефективним засобом політичного впливу.

1.2. Політична промова як жанр політичного дискурсу

Розвиток публічного мовлення знайшов свій початок у стародавній грецькій та римській культурах, коли переконливі промови талановитих риторів, виголошені на народних зборах, впливали на важливі соціальні та

політичні події і спонукали слухачів до відповідальних рішень.

Кожна епоха внесла свій внесок у структуру, зміст і форму політичної промови, але впровадження засобів масової комунікації значно змінило роль, функції та ефективність публічного слова.

Сучасний політичний виступ залишається важливим етапом у роботі політика, оскільки через мовлення він втілює певний політичний текст.

В сучасній політиці мова використовується не тільки як засіб формування і вираження думок, але і їхнього приховування. Використання мови для маніпулювання суспільною свідомістю стало відомим як «лінгвістичні маніпуляції» або «мова маніпуляції» (manipulatory language) [43, с. 248].

Політична промова є складовою політичної комунікації. І. Самойлова та О. Подвойська тлумачать політичну промову як таку, що містить «позитивні чи негативні оцінки, обґрунтування, конкретні факти, з накресленими планами, перспективою політичних змін» [26, с. 235]. Дослідниці зазначають, що публічний виступ допомагає політикам розвивати свою творчість, адже часто виступ може бути непередбачуваним та непередбачуваним. Промови політичних діячів або лідерів англomовних країн зазвичай вважаються гостро публіцистичними, саме через те, що в них переважають ідейні ствердження, а також відкривається питання на погляди, напрямки та ідеологічної позиції.

Л. Мацько наводить наступне визначення політичної промови: «політична промова – це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін» [19, с. 4].

Дослідник О. Падалка стверджує, що політична промова має бути зрозумілою, сприйнятливою для суспільства та «своєю інформацією, і вербальним її втіленням має відповідати активній чи хоча б пасивній мовній компетенції загальної маси членів етнічного колективу» [22, с. 67].

Говорячи про значущість політичної промови та її впливовість на суспільство, А. Худолій зазначає, що «діючи в полі визначеної формальності, політична промова набуває яскраво вираженої функціональності і зорієнтована на прагматично обгрунтовану презентацію очікуваних змістовнопонятійних структур. Основний зміст політичних промов полягає в тому, щоб сформулювати цілі, цінності і суспільно-політичну стратегію однієї політичної групи щодо виборців, а також щодо своїх політичних опонентів» [33, с.195].

Політична промова відрізняється від академічної промови. Вона спрямована на широку аудиторію та має масового реципієнта. Крім того, головна мета політичної промови полягає в здійсненні маніпулятивного впливу на реципієнта як потенційного виборця. Як зазначає В. Бутова, мова відіграє активну роль в світі політики, і ця роль постійно посилюється. Політична мова – необхідний інструмент політики і влади, який не тільки відображає дійсність, а й формує її за допомогою інформаційного впливу. Вона забезпечує передачу політичної інформації, формування соціальних і політичних ідеалів, норм і цінностей, політичних переконань громадян. [2, с. 32].

Д. Д'Аквісто виокремлює такі особливості політичної промови:

- має структурно-композиційну та змістову завершеність, а саме має визначену структуру та логічний хід думок. Це допомагає організувати ідеї та повідомлення таким чином, щоб вони були легкими для сприйняття та розуміння аудиторією;
- має цілеспрямованість на здійснення впливу. Оратор ставить певну мету перед собою, а саме переконати аудиторію підтримати певну політичну позицію, змінити ставлення до конкретного питання або збудити їх до дії. Він використовує різні риторичні прийоми, емоційні апелі, логічні аргументи та інші засоби, щоб переконати та вплинути на аудиторію.
- Політична промова характеризується наявністю задуму – оратор

має попередньо підготуватися до виступу, ретельно обдумати свої ідеї, аргументи та структуру виступу. Він також повинен бути свідомим впливу своїх слів та прийняти на себе відповідальність за їх наслідки [37].

У свою чергу Ю. Судус серед особливостей політичної публічної промови підкреслює:

- Відповідальність спічрайтера: Однією з важливих особливостей політичної публічної промови є те, що за її написання та підготовку відповідальність несе спеціально навчена людина-спічрайтер. Однак, коли промова виголошується, політик бере на себе відповідальність за висловлювання, оскільки політичні висловлювання еквівалентні політичним діям.
- Доступність: Важливим аспектом політичної промови є його доступність. Така промова спрямована на масову аудиторію та повинна бути зрозумілою для всіх членів лінгвокультурної спільноти. Іноді деякі фрагменти публічних виступів можуть містити інформацію або приховані елементи, зрозумілі лише фахівцям, що може призводити до езотеричності політичної публічної промови [29].

Я. Федорів у своєму дослідженні виокремлює такі риси політичної промови:

- Наявність наперед підготовленого тексту. Політичні промови зазвичай готуються наперед. Політичний діяч складає або отримує текст своєї промови, ретельно обдумує його зміст, структуру і вибирає найефективніші формулювання. Це дозволяє політику точно виразити свої ідеї та повідомлення.
- Форма монологу з елементами діалогу: Політична промова зазвичай має форму монологу, де політик виступає перед аудиторією. Однак, в промові можуть бути елементи діалогу, коли політик відповідає на запитання або реагує на реакцію аудиторії. Це може включати звернення до аудиторії, риторичні запитання або взаємодію зі слухачами.

▪ Дотримання правил побудови: політична промова зазвичай має певну структуру і побудову. Вона починається з вступу, в якому можуть бути зазначені цілі промови та зацікавлення аудиторії. Далі йде основна частина промови, де викладаються аргументи, факти, ідеї та висвітлюються ключові питання. На завершення промови може бути підсумок або заклик до дії. Дотримання такої структури допомагає політику систематизувати свої думки та передати їх аудиторії зрозуміло та послідовно [30].

У політичній промові велику роль відіграють політичний протокол та етикет. Ці норми визначають правила щодо використання мовних засобів, тону спілкування, поведінки та інших аспектів комунікації.

Вибір лексичного наповнення політичної промови є одним з визначальних факторів її ефективності. У лексиці політичної промови можна виділити наступні групи [16, с.87]:

- Загальноживана лексика: Це слова і вирази, які використовуються не тільки в політичному контексті, але є загальними і використовуються у різних сферах життя. Наприклад, «демократія», «свобода», «права», «громадянство», «економіка» і т. д. Ця лексика використовується для вираження загальних концепцій і ідей, які пов'язані з політичними питаннями.

- Спеціалізована лексика: Це слова і терміни, що характеризуються специфічним значенням та використовуються виключно в політичному контексті. Наприклад, «парламент», «конституція», «кандидат», «парламентська більшість», «виборча кампанія», «дипломатія» і т. д. Ця лексика використовується для опису політичних інститутів, процедур, позицій та стратегій.

Спеціалізована лексика в політичній промові допомагає точніше виражати політичні поняття і ідеї, а також сприяє зрозумінню між політичними діячами та аудиторією. Загальноживана лексика використовується для передачі ширших політичних концепцій та залучення

емоційної реакції аудиторії.

Н. Кондратенко зазначає, що англомова політична промова характеризується використанням слів, що стосуються соціально-політичних груп, державних органів влади та відомих форм політичного устрою. Поміж специфічної лексики також використовуються терміни з суміжних галузей, таких як державна безпека, економіка, фінанси, сільське господарство та право [16, с. 88]. Лексичний склад політичної промови може бути класифікований наступним чином:

- політична лексика: включає терміни та слова, які безпосередньо пов'язані з політичною сферою, такі як «state», «politics», «government», «parliament» і т.д. Ці слова використовуються для опису політичних інституцій, процесів та понять;
- політично-економічна лексика: включає терміни та вирази, які використовуються для опису зв'язку між політикою та економікою, наприклад, «economic policy», «financial reform», «globalization» і т.д. Ця лексика використовується для обговорення економічних аспектів політики та впливу політики на економіку;
- політично-юридична лексика: включає терміни та вирази, пов'язані з правом і законодавством, які використовуються у політичному контексті. Наприклад, «constitution», «legislation», «human rights», «justice» і т.д. Ця лексика використовується для обговорення правових аспектів політики та політичних рішень;
- військово-політична лексика: Включає терміни та вирази, пов'язані з військовими аспектами політики, наприклад, «Armed forces», «Defense», «Military strategy», «Military conflict» і т.д. Ця лексика використовується для обговорення питань безпеки, оборони та воєнних дій в політичному контексті.

Такі дискурсні маркери, як сполучники, частки та прислівники, що використовуються у політичній промові, також можна розглядати як

спеціальну лексику. Вони виконують різноманітні функції, такі як показ змісту проблеми, сигналізація про логічні зв'язки в тексті, а також вказівки на початок і кінець висловлювання. Наприклад, такі фрази, як «to express thanks», «to note with concern», «with regard to», «as concerns», «as follows» і багато інших, використовуються у політичному дискурсі для передачі інформації та встановлення зв'язків між ідеями.

В узагальненому вигляді політична промова має таку структуру [15, с.160]:

I етап. На початку політичної промови зазвичай висловлюється радість та задоволення з приводу зустрічі, а також виражається доброзичливе ставлення до співрозмовника. Важливо використовувати слова, які передають ці емоції обережно та стримано, без їхнього вираження у формі бурхливості. Наприклад, «I am very grateful to the President for the very detailed discussion and for the very frank conversation that took place today» (Я дуже вдячний Президенту за докладну дискусію та щирі розмови, які відбулися сьогодні).

II етап. Оголошення основних питань або цілей зустрічі. Вони відображають головну мету політичних зустрічей – вирішення важливих політичних питань шляхом мирних переговорів.

III етап. Обмін словами подяки між сторонами. В таких випадках часто використовуються етикетні формули, які дозволяють висловити слова подяки різноманітними способами.

Отже, політична промова є важливим засобом політичної комунікації і використовується політичними діячами для спілкування з аудиторією.

Політична промова також характеризується використанням риторичних прийомів та стратегій, таких як переконання, маніпуляція емоціями, розповіді або використання риторичних запитань. Політичні діячі намагаються впливати на свою аудиторію, переконати її власними аргументами і спонукати до дії.

Вищезгадані особливості політичної промови впливають на її стиль,

структуру та зміст. Вони допомагають політичним діячам ефективно комунікувати свої ідеї, переконання та політичні програми своїм виборцям та громадськості.

Отже, вивчення політичної промови вимагає розуміння політичного контексту, культурних норм, політичного протоколу та етикету, а також аналізу мовних засобів та стратегій, використовуваних політичними діячами.

О. Кобзева називає такі загальні функції політичних промов [13]:

- персуазивна функція: політичні промови мають на меті переконати аудиторію у правильності певної ідеї, позиції або дії. Політик-мовець використовує різні мовні стратегії, аргументи та переконливі техніки, щоб здобути підтримку своїх переконань;
- сугестивна функція: Політичні промови можуть містити сугестії, які стимулюють аудиторію до певних дій або ставлень. Політик-мовець використовує лексичні одиниці, які впливають на психологічний стан аудиторії, створюють потребу в дії та формують певні установки;
- інформативна функція: політичні промови передають інформацію про політичну ситуацію, проблеми, рішення та інші аспекти політичного життя. Політик-мовець використовує лексичні одиниці, щоб надати аудиторії об'єктивну та актуальну інформацію, яка допомагає розуміти складні питання та виявити підтримку;
- експресивна функція: політичні промови можуть відображати особисті переживання, емоції та ставлення політика до певних питань. Політик-мовець використовує лексичні одиниці, щоб передати свої почуття, спонукати до співчуття або виразити обурення;
- комунікативна функція: Політичні промови слугують засобом спілкування між політиком та аудиторією. Вони допомагають передавати інформацію, ідеї, погляди та цілі політика-мовця аудиторії. Комунікативна функція в політичному дискурсі забезпечує взаємодію, розуміння та вплив між обома сторонами;

- функція переконання та контролю: Політичні промови можуть бути спрямовані на переконання аудиторії у необхідності прийняття певних рішень або дій. Політик-мовець використовує лексичні одиниці, щоб надати аргументи, довести свою перевагу та контролювати думки та дії аудиторії;
- функція формування політичної свідомості: політичні промови можуть впливати на формування політичної свідомості аудиторії, спонукати до активної громадянської позиції та участі в політичному процесі. Політик-мовець використовує лексичні одиниці, щоб розширювати знання, змінювати ставлення та стимулювати політичну активність [13].

Отже, політична промова має певні особливості, які вирізняють її від звичайних промов. Промова має здатність змінювати погляди людей, налаштовувати та провокувати до дії проте, щоб досягти такого успіху, мовець повинен дотримуватися певних загальноприйнятих канонів. До них належить композиція промови, добір влучного лексичного матеріалу. В політичній промові також важливий зміст та логічна послідовність, тому політичні діячі дотримуються правил та законів, які допомагають зробити промову більш ефективною та здатною до впливу.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Дослідження дискурсу є важливою та актуальною галуззю гуманітарних наук. Починаючи з досліджень З. Харріса у 1952 році і завершуючи сучасними дослідженнями політичного дискурсу, ця галузь науки проходила довгий і складний розвиток. Дискурс охоплює різні аспекти, включаючи мовний, соціальний, семіотичний, діяльнісний, матеріальний і політичний.

Політичний дискурс впливає на формування суспільних цінностей, владні відносини та розвиток суспільства загалом. Дослідники політичного дискурсу докладають значних зусиль для розуміння його ролі в сучасному суспільстві та вивчення його впливу на суспільство. Дискурс розглядається в політиці як важливий інструмент управління масами та формування громадської думки.

Сучасний політичний дискурс використовує різні мовні засоби та стратегії для впливу на аудиторію, і він має свої особливості, включаючи структуру, роль письмових та усних жанрів, а також вимоги до відповідальності за вміст та наслідки висловлювань. Політичні діячі повинні бути свідомими про важливість своїх слів та їх вплив на суспільство.

Тож політичний дискурс є складним і важливим явищем, і вивчення його допомагає розкрити сутність політичної дійсності та її вплив на сучасне суспільство. Дослідження дискурсу відкриває перед науковцями широкі можливості для розуміння та аналізу політичного процесу та влади, сприяє формуванню критичного мислення та вдосконаленню політичної комунікації.

Політичний дискурс є складним і багатогранним явищем, яке обумовлене різними факторами і перебігає через інтеракцію різних учасників та контекстів.

Політичний дискурс розглядається нами як процес формування, поширення та взаємодії політичних ідей, поглядів, цінностей та думок у

політичній сфері. Політичний дискурс не є об'єктивним або нейтральним, а завжди має свої ідеологічні, соціокультурні та владні виміри.

Політична промова – один із найважливіших жанрів політичного дискурсу. Услід за Л. Мацько визначаємо політичну промову як заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ з позитивною чи негативною оцінкою, обґрунтуванням, конкретними фактами, перспективою подальших змін. Загальними функціями політичних промов є персуазивна, сугестивна, інформативна, експресивна, комунікативна, функція переконання та контролю, функція формування політичної свідомості.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

2.1. Лексико-стилістичні особливості політичних промов

Мові текстів політичного дискурсу властива яскравість, виразність, образність, персуазивність, оцінність і маніпулятивність.

На сьогодні активно зростає інтерес до засобів, які з більшою мірою впливають на слухача та читача. Також дані засоби слугують для посилення рівня виразності та експресивності мови. Одну з головних ролей у даному процесі відіграють засоби, які часто використовуються політиками у публічних виступах, та безпосередньо мовний політичний дискурс.

Взявши до уваги промови провідних світових політичних діячів, зокрема чинного Президента США Дж. Байдена, прем'єр-міністра Великобританії Ріші Сунака, лідерки партії демократів Ненсі Пелосі, віце-президента США Камали Гарріс, було проведено аналіз їх мовленнєвих особливостей.

Аналіз ілюстративного матеріалу на лексичному рівні показав, що чинний Президент США Дж.Байден в своїх промовах завжди намагається звертатися до загальнолюдських істин, зокрема:

- сімейних цінностей:

1) *«Families across the country are starting to breathe again»;*

2) *«You know, my dad used to have an expression. He wasn't a college guy. He regretted he never got to go to college. But my dad worked like hell. My dad used to say – and I mean this sincerely – and all the kids in the family know it»;*

3) *As my dad used to say, «A job is about a lot more than a paycheck. It's about your dignity». And 12 million more Americans get up every morning knowing they can provide for their families with the dignity and sense of self-worth that had been missing;*

4) *So, you know, my dad used to have an expression. He'd say, «Don't – I don't expect the government to solve my problems, but I do expect the government to understand my problems». Not solve them, understand them.*

- любові до Батьківщини, патріотизму:

5) *«But as tough as these times have been, if we look a little closer, we see bright spots all across the country: the strength, the determination, the resilience that's long defined America»;*

6) *«Americans are building again, innovating again, dreaming again»;*

7) *«We just have to remember who we are. We are the United States of America. There is nothing, nothing, nothing beyond our capacity if we work together»;*

8) *I've said for a long time, it's never been a good bet to bet against America. And I can honestly say, as I stand here today, I've never been more optimistic about America's future than I am at this moment. I really mean it;*

9) *We're truly blessed to live in this nation. And I truly hope we take the time to look out – look out for one another. Not at one – for one another. I've long said it's never, ever – and I mean this from the bottom of my heart – it's never, ever been a good bet to bet against the American people. And I can honestly say – (applause) – we've got a lot – a lot more to do, but I've never been more optimistic about America's future.*

- матеріального благополуччя:

10) *«We're surely making progress. Things are getting better. COVID no longer controls our lives. Our kids are back in school. People are back to work. In fact, more people are working than ever before»;*

11) *We're building an economy where no one is going to be left behind. My economic plan is about investing in places, people that had been forgotten;*

12) *Today's news tells us that thanks to our efforts, there's 12 million more Americans that have jobs. The job is about a lot more than a paycheck, as I said.*

It's about dignity. It's about your family's dignity. And 12 million more Americans can look their kids in the eye and say, «Honey, it's going to be okay», and mean it.

- позитивних зрушень, що є важливими для кожної американської родини після подолання важких часів пандемії Covid-19, які пережили всі громадяни:

13) We're surely making progress. Things are getting better. COVID no longer controls our lives. Our kids are back in school. People are back to work. In fact, more people are working than ever before.

- віри в Бога:

14) And God bless you all. And may God protect our troops. Thank you. Thank you;

15) That light is still with us, illuminating our way forward as Americans and as citizens of the world. A light that burned in the beginning and at Bethlehem. A light that shines still today in our own time, our own lives;

16) So, may God protect the brave Ukrainian defenders of their country who keep the flame of liberty burning brightly as we can.

- миру:

17) Democracies of the world will stand guard over freedom today, tomorrow, and forever. For that's what – that's what's at stake here: freedom.

Ще однією характерною рисою промов Дж. Байдена є вираження вдячності співвітчизникам, працівникам певних галузей та всім громадянам Америки. Звернімося до ілюстрованого матеріалу:

18) And I want to thank all the healthcare workers here today who – (applause) – no, I really mean it. Thank you. Thank you;

19) And I also want to thank my buddy, Kamala, who I work for in – up in the White House, for leading on this issue;

20) By the way, you care for people when they need it most. But the most important thing is – you know what you do when you help someone in trouble,

in need? You provide them the dignity they're looking for. The dignity. Just to be treated with dignity;

21) All of the sudden, you have – you build the community... You're building little tiny communities. It builds the region. It takes care of things.....And all these projects mean good-paying jobs for electricians, plumbers, pipefitters, laborers, carpenters, cement masons, ironworkers, and so much more. And these are good jobs you can raise a family on. And most don't need a college degree, but you have the equivalent in all that work you got to do to become a member.

Як бачимо з вищенаведених прикладів, ключовими лексико-семантичними одиницями у промовах Дж. Байдена є: *jobs, freedom, progress, changes, dignity, hope, love, light, respect, community, Americans, families.*

Наступним засобом лексико-семантичного рівня, яким користується чинний Президент США, є різні варіанти звертань до аудиторії. Одним з них є використання сленгового виразу «*folks*» у звертанні до американського народу та до підлеглих політиків як засобу створення довірчих відносин та скорочення соціальної дистанції. Проаналізувавши промови Дж.Байдена «*Remarks by President Biden and Vice President Harris at a Black History Month Reception*» та «*Remarks by President Biden on Protecting Americans' Access to Affordable Healthcare*», виявлено ілюстративний матеріал, який підтверджує вищенаведену думку про використання даного засобу. Наприклад:

*22) **Folks**, my administration oversees hundreds of billions of dollars in federal contracts for everything from refurbishing aircraft carrier decks to installing railings in federal buildings. So, as the President of the United States, I get to award those contracts;*

*23) And, **folks**, I just signed legislation – most people don't think is going to be very cons – consequential, but it is to the people there – legislation to cap the*

cost of phone calls in prisons – that prisons charge incarcerated people. Just a – a step toward basic dignity;

24) *And, folks, last year, after the mass shooting in Buffalo, Jill and I spent time – I met with all those families. I also convened the first-of-its-kind White House Summit against hate-fueled violence that many of you called for and supported;*

25) *The result is more than 3 million people have newly signed up to the Affordable Healthcare Act. And today, more Americans have health insurance under the Affordable Healthcare [sic] Act than ever before. And, folks, it didn't stop there. Americans pay more for prescription drugs than any nation on Earth.*

Слід зазначити, що політичні промови Дж. Байдена наповнені й іншими формами прямого звернення до аудиторії (*look, you know*), які можна трактувати як ще один засіб наблизити її до себе й забезпечити позитивне ставлення до інформації, що повідомляється. Наприклад:

26) *Look, I didn't come from a poor family. I came from a typical middle-class family: split-level home, four kids, a grandpop living with us. It wasn't so private for my mom and dad, but we thought it was good. (Laughter). But all kidding aside, typical middle-class family;*

27) *Look, think about how many moms and dads had to have that conversation with their kids: «Honey, I just lost my job. We got to move, honey. I'm not sure where. We can't live here anymore. No job»;*

28) *Look, one of my objectives is to restore the dignity of work – to restore it;*

29) *You know, we've made a lot of progress over the past two years. Many of you have seen we've had a spirited debate last night with my Republican friends;*

30) *You know, some Republicans in Congress are even threatening to have America default on its debt if I don't agree to the cuts they want. Democrats have never, ever done that, by the way.*

Важливу роль в промовах Дж.Байдена відіграють метафори, що надають його виступам художньої забарвленості. Чинний Президент США таким художнім засобом характеризує свої здобутки на посаді. Наприклад:

31) *And when I took office, the recovery – the economy was – there was no recovery and **the economy was reeling**;*

32) *People who were staying out of the job market – this is particularly good news – are now getting back into the job market. They're **coming off the sidelines**;*

33) *Yesterday, I went to Wisconsin – nice and warm like down here – to talk about how we're building an economy from the bottom up and the middle out. I'm so tired of **trickle-down economics**. Not a lot **trickled down** to my dad's table when we were growing up;*

34) *We're going to keep lowering costs for families. We're going to keep **putting shovels in the ground** to rebuild our infrastructure, our supply chains, and manufacture more here at home;*

35) *This all adds up to just a little bit – I know you're tired of hearing me say it – breathing room. But I think it's – that's how people think about it: a little more **breathing room** for working families.*

Дж.Байден також використовує метафору з метою підкреслення конфронтації, що існує між конкуруючими партіями, політиками:

36) *I sincerely hope this holiday season will **drain the poison that has infected our politics** and set us against one another.*

За допомогою метафор Дж.Байден звеличує американський народ:

37) *That's who my budget is for. It's about a value set, as I said yesterday. Working people, **the middle class – the backbone of this country**. Small businesses, who are responsible for around half of all the jobs in the economy;*

38) *This is a blue-collar blueprint to rebuild America. And it's strong because of you, because **the soul of this nation is strong, the backbone of this nation is strong, and the people of this nation are strong**. My American plan – my*

*economic plan is for the middle- and working-class Americans that get up every morning and go to work and **bust their necks** just trying to get an honest living.*

Проведений нами аналіз ілюстративного матеріалу доводить використання метафор у промовах й інших політичних діячів, зокрема Камали Гаррис, віце-президента США. Наприклад:

39) *You know, when the President and I took office..... We had a plan **to get America back on track** with the support of the American people and the leaders in this room.*

Наступним художнім засобом лексико-семантичного рівня, яким найчастіше користуються політики, зокрема, Дж.Байден, є епітет. За його допомогою в промові про продовження військової підтримки України чинний Президент США додає емоційності своїм висловлюванням та викликає реакцію публіки про непохитність своєї позиції. Наприклад:

40) *This morning, I had a long conversation with our NATO Allies – German Chancellor Scholz, French President Macron, Prime Minister Sunak, and the Italian Prime Minister, Meloni – to continue our close coordination in our full support of Ukraine. Because you all know – I’ve been saying this a long time – the expectation on the part of Russia is we’re going to break up, we’re not going to stay united. But we are **fully, thoroughly, totally** united;*

41) *The Secretary of State and the Secretary of the – of the military are behind me. Are – they – they’ve been **deeply, deeply** involved in this – this whole effort;*

42) *These tanks are further evidence of our **enduring and unflagging** commitment to Ukraine and our confidence in the skill of the Ukrainian forces.*

Епітетами Дж.Байден також підкреслює агресію повномасштабного російського вторгнення в Україну та героїзм українського народу:

43) *This visit also falls on the 300-day mark of Russia’s **brutal** invasion of Ukraine. Three hundred days since Putin launched an **unprovoked, unjustified**, all-out assault on the free people of Ukraine. Three hundred days of Ukrainian*

*people showing Russia and the world their **steel** backbone, their love of country, and their **unbreakable** determination – and I emphasize «unbreakable determination» – to choose their own path.*

Говорячи про пріоритети економічного розвитку США, чинний Президент за допомогою епітетів підкреслює контраст між минулим та сьогоденням та змальовує перспективи:

*44) At the top of our shared agenda today is keeping North America the most **competitive, prosperous, and resilient** economic region of the world;*

*45) After a **rough** few years, we're seeing really **bright** spots, I believe, and – and across our entire nation. And I think we've made some real progress in the last going on two years now. Almost two.*

Камала Гарріс використовує епітети з метою підкреслити контраст між недоліками попередньої влади та теперішньою владою:

*46) You know, when the President and I took office, our country was facing the aftermath of a **reckless** president, the COVID-19 pandemic, and questions about America's leadership on the world stage.*

Ненсі Пелосі, лідерка фракції демократів у Палаті представників, використовує епітети у своїй сповненій патріотизмом промові до колег-однопартійців:

*47) My colleagues, I stand before you as speaker of the House, as a wife, a mother, a grandmother, a **devout** Catholic, a **proud** Democrat and a **patriotic** American, a citizen of **the greatest** republic in the history of the world – which President Lincoln called the last best hope on Earth;*

*48) Indeed, American democracy is **majestic**. But it is **fragile**. Many of us here have witnessed its fragility firsthand – tragically, in this chamber. And so democracy must be forever defended from forces that wish it harm;*

*49) And now we owe to the American people our very best, to deliver on their faith. To forever reach for the more perfect union – the **glorious** horizon that our founders promised.*

Аналізуючи сленгізми у промовах політиків, зокрема Дж.Байдена, ми звернули увагу на те що вони трапляються нечасто, але є досить яскравими. Наприклад, цей лексичний засіб Джо Байден використовує для того, щоб дати характеристику актуальному стану ринку праці та підкреслити працелюбність пересічного американського громадянина:

50) *Well, today's data makes crystal clear what I've always known **in my gut**: These critics and cynics are wrong. While we may face setbacks along the way, and there will be some, there is more work to do. It's clear our plan is working because of **the grit** and resolve of the American worker;*

51) *For example, I was talking to some of **the folks** yesterday from Ohio and that «field of dreams» that I talked about. You know, I went – there are going to be 7,000 construction jobs, but 3,000 of those jobs are going to be full-time jobs, and the average salary is going to be – I think it's \$132,000 a year, or \$126,000 a year. You don't need a college degree for all those jobs. That's what I call, in the neighborhood I come from, real progress.*

Для більшого здійснення комунікативного впливу чинний Президент США активно використовує ідіоматичні одиниці в своїх політичних промовах. Наприклад:

52) *Look, I don't have to tell you how much is **at stake**. That's why your work is so important. Thank you, thank you, thank you;*

53) *Since becoming President, I've been laser-focused on rebuilding the U.S. economy **from the bottom up and the middle out**, not the trickle-down economy. Because the bottom up and and the middle out, it works, because the wealthy do very well and everybody else does well, too, when everybody does well. And «from the bottom up» is – means investing in priorities for working families;*

54) *Because there can no longer be any question – none – in today's interconnected world. We cannot **wall** ourself **off** from shared problems. We are stronger and better when we work together, the three of us;*

55) *And in – in communities across this country that were too easily **written off for dead**, we're going to not only see jobs coming back, but a sense of self-worth and pride coming back.*

Отже, розглянувши мовні особливості англомовних політичних промов, ми дійшли висновку, що найбільш уживаними засобами на лексичному рівні є епітет, метафора, сленгізми, ідіоматичні вирази, які додають промовам художньої забарвленості та емоційності. Силу впливу мають висловлювання, що містять вербалізацію традиційних американських цінностей, зокрема любові до Батьківщини, патріотизму, сімейних цінностей, віри в Бога, матеріального благополуччя.

2.2. Синтаксичні особливості англомовних політичних промов

Важливу роль в англомовних політичних промовах займають синтаксичні стилістичні засоби, представлені у вигляді різноманітних повторів та паралельних конструкцій.

В промовах Дж.Байдена про воєнну підтримку України та на честь річниці вторгнення Росії в Україну можна побачити, як саме політик застосовує анафору та синтаксичний паралелізм:

56) *Poland is **sending** armored vehicles. Sweden is **donating** infantry fighting vehicles. Italy is **giving** artillery. Denmark and Estonia **are sending** howitzers. Latvia is **providing** more Stinger missiles. Lithuania is **providing** anti-aircraft guns. And Finland recently announced its largest package of security assistance to date;*

57) *When Russia invaded, it **wasn't** just Ukraine **being tested**. The whole world faced a test for the ages. Europe **was being tested**. America **was being tested**. NATO **was being tested**. All democracies **were being tested**. And the questions we faced were as simple as they were profound;*

58) *Extraordinary brutality from Russian forces and mercenaries. **They have committed** depravities, crimes against humanity, without shame or compunction. **They've targeted civilians** with death and destruction. **Used** rape as a weapon of war. **Stolen** Ukrainian children in an attempt to – in an attempt to steal Ukraine's future. **Bombed** train stations, maternity hospitals, schools, and orphanages;*

59) *And the questions we faced were as simple as they were profound. **Would we** respond or would we look the other way?*

*Yes, **we would stand up** for sovereignty. And we did.*

*Yes, **we would stand up for** the right of people to live free from aggression. And we did.*

***And we would stand up for** democracy. And we did.*

Аналіз ілюстративного матеріалу доводить, що використання даного синтаксичного засобу демонструє єднання і значущість кожної країни-союзника. З останнього прикладу бачимо, що анафоричний повтор *we would* робить акцент на стійкості, незламності підтримки країн, що об'єдналися проти агресора.

Синтаксичний паралелізм знаходимо в промовах й інших відомих політиків. Так, Камала Гарріс, виступачи про роботу всіх політичних партій задля об'єднання та досягнення спільної мети – добробуту країни, вживає даний синтаксичний засіб, щоб підкреслити результати цієї роботи:

60) *And **we have talked** about many of the issues that I know over the last couple of days this group has addressed. **We have talked about** one of the most urgent issues as well, in terms of how the clock is ticking on a purposeful attack against our democracy being waged in states around our country. And that is on the attack on the freedom to vote. And **we have talked** about what we must do, us as leaders, all of us, understanding the intentions that are at play, which are to make it more difficult for people to vote – certain populations in particular – with an expectation that if you make it more difficult, then people won't vote. **We have***

discussed together our frustrations and fears. **We've talked** about the rights that we fought so hard to win and how they could be lost.

В наступному прикладі синтаксичний паралелізм простежуємо в промові Камали Гарріс про результати виборів та дії громадян США під час виборчої кампанії:

61) **They said** this is what **they wanted**. **They stood** in line. **They took** time from work. It was difficult. And a lot of what **they demanded**, **they got**.

Ненсі Пелосі, лідерка фракції демократів у Палаті представників, окреслюючи в своїй промові політичні плани, вдається до вживання синтаксичного паралелізму та вживає однотипну синтаксичну побудову речень декілька разів з метою окреслення великої кількості питань, які необхідно вирішити:

62) *The questions before this Congress and at this moment are urgent. Questions about the ideals that this House is charged by the Constitution to preserve and protect. **Establish justice. Ensure domestic tranquillity. Provide for the common defense. Promote the general welfare. And secure the blessings of liberty** to ourselves and our posterity. Our posterity. Our children. Babies born today will live into the next century. And our decisions will determine their future for generations to come.*

Ріші Сунак, чинний Прем'єр-міністр Великобританії, вживає синтаксичний паралелізм, роблячи акцент на власних здобутках на посаді:

63) *Since I became Prime Minister, we've made progress:*

Stabilised the economy and people's mortgage rates. **Provided** £26 billion of support for the cost of living. **Invested** billions more in schools, the NHS and social care. **Deepened** ties with allies around the world on everything from Ukraine to our collective economic security... **Continued** our unwavering support for the armed forces in their efforts to keep us safe. **And set** out a concrete plan to stop the boats and tackle the unfairness of illegal migration.

Мова політиків відрізняється великою кількістю лексичних повторів з метою підсилення виразності та емоційного впливу тексту. Так, Ріші Сунак, говорячи про пріоритети, поставлені ним на 2023 рік, використовує лексичний повтор, окреслюючи найбільш актуальні проблеми та першочергові завдання свого уряду на найближчий час:

64) But of course, we need to do more.

*So I want to make **five** promises to you today.*

***Five** pledges to deliver peace of mind.*

***Five** foundations, on which to build a better future for our children and grandchildren.*

*The cost of living, **too** high.*

*Waiting times in the NHS, **too** long.*

*Illegal migration, far **too** much.*

Переходячи до обіцянок, Ріші Сунак вживає анафоричний повтор словосполучення *we will*:

*65) First, **we will** halve inflation this year to ease the cost of living and give people financial security.*

*Second, **we will** grow the economy, creating better-paid jobs and opportunity right across the country.*

*Third, **we will** make sure our national debt is falling so that we can secure the future of public services.*

*Fourth, NHS waiting lists **will** fall and people will get the care they need more quickly.*

*Fifth, **we will** pass new laws to stop small boats, making sure that if you come to this country illegally, you are detained and swiftly removed.*

Поширеним засобом синтаксичного рівня в політичних промовах є емфатичні конструкції. Так, в одній з своїх промов на честь річниці російського вторгнення в Україну Дж. Байден підкреслює всю важкість ситуації на початку війни та гідну відсіч українців:

66) *One year later, we know the answer. We **did respond**. We would be strong. We would be united. And the world would not look the other way. Instead of an easy victory he perceived and predicted, Putin left with burnt-out tanks and Russia's forces in delay – in disarray;*

67) *That's when I knew – and I'm not joking – **that's when I knew I had to stay engaged** and get back into public life. No, I – I don't say it for that reason. I say it for the journey.*

Ненсі Пелосі також вживає емпфу, звертаючись до партії демократів у Конгресі та говорячи про свої надбання на посаді лідера партії.

68) *Indeed, **it is here**, under the gaze of our patriarch, George Washington, in the people's House, **that** we have done the people's work.*

***It's been** with great pride in my 35 years in the House **I have seen** this body grow more reflective of our great nation, our beautiful nation.*

Аналізуючи синтаксичний рівень політичних промов, виокремлюємо антитезу, до якої часто вдаються мовці з метою підкреслення контрасту між політикою попередників та результативністю власних кроків.

Промова Дж.Байдена, присвячена річниці повномасштабного російського вторгнення в Україну, містить велику кількість прикладів антитези, які підкреслюють реакцію світового співтовариства на збройну агресію. Наприклад:

69) *Would we **respond** or would we **look the other way**? Would we be **strong** or would we be **weak**? Would be – we would – would we be – all of our allies – would be **united** or **divided**?*

70) *Instead of an easy victory he perceived and predicted, Putin left with burnt-out tanks and Russia's forces in delay – in disarray.*

*He thought NATO would **fracture and divide**. Instead, NATO is more **united** and more **unified** than ever – than ever before.*

*He thought **autocrats** like himself were **tough** and **leaders of democracies** were **soft**.*

*We're seeing again today what the people of Poland and the people all across Europe saw for decades: Appetites of the autocrat cannot be **appeased**. They must be **opposed**.*

*President Putin – President Putin is confronted with something today that he didn't think was possible a year ago. The **democracies** of the world have grown **stronger**, not **weaker**. But the **autocrats** of the world have grown **weaker**, not **stronger**.*

*Let us move forward with faith and conviction and with an abiding commitment to be allies not of **darkness**, but of **light**. Not of **oppression**, but of **liberation**. Not of **captivity**, but, yes, of **freedom**.*

Знаходимо приклади антитези в промові Ріші Сунака про програму уряду на 2023рік:

*71) Real change **isn't provided** – it's **created**.*

*It's not **given** – it's **demanded**.*

*Not **granted** – but **invented**.*

Government can't create it – it's something we build together.

Аналізуючи вищезазначені приклади, робимо висновок, що заради прагматичного впливу слухачів політиками найчастіше використовується антитеза: light – darkness, strong – weak, divide – unite, democrats – autocrats.

У синтаксичній організації текстів політичних промов можна виокремити використання здебільшого стверджувальних речень у поєднанні з невеликою кількістю питальних та спонукальних речень.

Так, у промовах Дж. Байдена продуктивними є питальні речення у поєднанні зі стверджувальними. Перша частина висловлювання являє собою питання до аудиторії, а друга дає на питання розгорнуту відповідь. Наприклад:

72) In addition to that, what happened was we had 40 percent of the market three decades ago. We have a total of 9 percent of the market.

***What are we doing?** We are the ones who made – we're the ones that – and (inaudible) the efficacy and efficiency. It goes for everything from sophisticated weapons systems to whether or not you can build an automobile today.*

***And what do they want to do?** When I went around the world and around the country, I said we're going to increase manufacturing in this country. **Well, guess what?** We have \$450 billion committed – \$450 billion committed to rebuild this industry. Just go up to – just go up to Syracuse, New York. Go into – anyway. All over the country.*

***And what do they want to do?** They want to get rid of that. Why? Because – I'm not sure why. I'm not sure why.*

Знаходимо використання даного синтаксичного засобу й у промовах Камали Гарріс:

*73) **Meanwhile, as Rev said, we speak here while the NRA is holding its convention in Indiana. Now, you know what they've called it? They have called it a, quote, «freedom-filled weekend».***

*So, we must ask: **«Freedom-filled» for who, exactly?** Because it's not for parents who pray that their children will come home from school safe from a classroom in Uvalde or Nashville. Not for those who pray that their loved ones will come home safe from a bank in Louisville, Kentucky, from a grocery store in Buffalo, or from everyday gun violence in communities across our nation;*

*74) **And then what happened?** For only the fourth time in nearly 160 years, there was a vote there in Tennessee to expel elected legislators from their seats – two young Black men.*

У своїх зверненнях політичні діячі, зокрема Камала Гарріс, використовують спонукальні речення та наказовий спосіб дієслова. Наприклад:

*75) **And so, let's think a little bit more about how we are defining the jobs based on the skill because that will also then speak to the educators to know what***

they should be teaching to meet the demand and the need. And it will speak to the folks who already have the skills, who think this new economy isn't about them;

76) Now, most of you – Steny, you remember – we came into office, Joe Biden and I, and started this – these last two years, but we started at the height of the pandemic when we came into office.

And so let's remember that, at the time, millions of Americans had lost their jobs and fallen behind on their rent or mortgage payments. But President Biden and I understood what was going on behind the scenes, how that had happened;

77) And note, many of these jobs don't require a college degree. And they are highly skilled, important jobs that empower those workers to buy a home, to raise a family, to retire with dignity;

78) Because remember: Dr. King, when he was assassinated, was on the verge of the next phase in the rights that he was fighting for all Americans that are about civil rights.

Отже, бачимо, що політичні діячі в своїх промовах активно послуговуються використанням таких синтаксичних засобів, як синтаксичний паралелізм, антитеза, емфатичні конструкції, різні типи речень, що є важливим емоційно-експресивним засобом.

2.3. Морфологічні особливості англомовних політичних промов

Проведений нами аналіз фактологічного матеріалу свідчить про те, що на морфологічному рівні політики зазвичай використовують займенники «we», «our» та «I».

Зокрема, у промовах Дж.Байдена знаходимо значну кількість особових та присвійних займенників, що демонструють протиставлення між «We» та «I», «My» та «Your». Дж.Байден намагається використовувати особовий

займенник «I», щоб зробити акцент на власній відповідальності за певну задачу або підкреслити власний внесок у вирішення певної проблеми, підкреслити значущість власних здобутків на посаді. Наприклад:

79) *And just two days ago, **my** administration announced the first sanctions under this new authority, punishing individuals and security services in Russia and Iran who've been part of the wrongful detention of Americans.*

*But **my** commitment – my commitment is to bring them home, just as I know your commitment is to continue to be a free and fearless press.*

80) *But **I** signed the most extensive gun legislation in 30 years. But what I'm more proud of is: When I was a senator, I was able to lead the fight with Dianne Feinstein to block the assault weapons – the sale of assault weapons and the number of cartridges that could be in a magazine. And I think we still have to do that;*

81) *Well, guess what? I announced new standards to require all construction material used in a federal infrastructure project be material made in America.*

Проте, говорячи про досягнення своєї адміністрації, Дж. Байден демонструє тактику створення ми-спільності, підкреслюючи єдність з однопартійцями та президентським офісом :

82) *And, look, **we** passed the most significant gun laws that have passed in 30 years, but there's more to do;*

83) *What happened was that **we** did – we made background checks and – you know, legislation with so-called «red flag laws».*

84) *Since taking office, our administration has made the largest investment in solar energy in our nation's history. **We**'ve strengthened domestic – domestic supply chains to make sure America has reliable access to parts and material to build a clean energy technology and economy. **We** provided tax credits to encourage companies to buy solar panels made in America. And **we** invested billions more to build and expand factories like this one.*

85) *You know how much this matters. **We** passed the American Rescue Plan, the most aggressive economic recovery plan since Franklin Delano Roosevelt;*

***We** passed the most substantial investment in our nation's infrastructure since Eisenhower: the Bipartisan Infrastructure Law;*

***We** passed the CHIPS and Science Act, the most significant investment in manufacturing and research developed in American history. It led to \$400 billion in private investment in manufacturing and clean energy, creating tens of thousands of jobs before it's finished, all across America.*

Крім цього, Дж. Байден використовує займенник «we» з метою показати свою приналежність до американського народу, не виокремлювати себе від нього. Наприклад:

86) ***We** had an extraordinary two years of progress, from the American Rescue Plan, the Bipartisan Infrastructure Law, the Inflation Reduction Act, and the CHIPS and Science Act;*

87) *This week **we** saw the growth in prices in business pay for goods and services to come down as well. Gas prices are down.*

Проте, критикуючи політику конкуруючої Республіканської партії, Дж. Байден вдається до численних повторів займенника «they», демонструючи повну негативну оцінку її політики:

88) *And so, we also want to talk about the extreme Republican economic plans. Apparently, **they**'re genuinely serious about cutting Social Security, cutting Medicare. And I love **their** 30 percent sales tax. That, we'll – I'm – we want to talk a lot about that.*

89) *We've got to protect those gains that our policies have generated – protect them from the MAGA Republicans in the House of Representatives who are threatening to destroy this progress.*

*... You know, as hard as it is to believe, **they** want to pass legislation to do the following things. And I've been saying this – no one believed it until they started to introduce this stuff. **They** want to raise your gas prices. **They** want to cut*

*taxes for billionaires who pay virtually only 3 percent [8 percent] of their income now. Three percent [Eight percent] they pay. You know, a babysitter pays more than that. And **they** want to impose a 30 – this one I love. **They** want to impose a 30 percent national sales tax on everything from food, clothing, school supplies, housing, cars – a whole deal.*

*And, folks, the reason **they** want to do that – **they** want to eliminate the income tax system.*

*90) Look, do **they** think this is going to help with inflation? In the process, cutting taxes on the wealthiest? You got to be kidding me. What in God's name is this all about?*

*Look, that's how **they** 're starting this new term: cutting taxes on billionaires, raising taxes on middle-class families, and making inflation worse. For real.*

У свою чергу, Прем'єр-міністр Великобританії Ріші Сунак демонструє вживання особового займенника «We», підкреслюючи єднання зі своєю командою щодо планів покращення економічної ситуації в країні. Наприклад:

91) You should know we're taking urgent action:

Increasing bed capacity by 7,000 more hospital beds and more people cared for at home.

We hugely value public sector workers like nurses. They do incredibly important work. That's why we want a reasonable dialogue with the unions about what's responsible and fair for our country. And in the coming days we will update you on the government's next steps.

Під час першого виступу в якості Прем'єр-міністра Ріші Сунак часто вживає особовий займенник «I», уособлюючи в собі людину, що є єдиною, хто несе відповідальність за всю країну. Наприклад,

*92) And **I** have been elected as leader of my party, and your Prime Minister, in part, to fix them. And that work begins immediately. **I** will place economic stability and confidence at the heart of this government's agenda. This will mean*

difficult decisions to come. But you saw me during Covid, doing everything I could, to protect people and businesses, with schemes like furlough. There are always limits, more so now than ever, but I promise you this. I will bring that same compassion to the challenges we face today.

The government I lead will not leave the next generation, your children and grandchildren, with a debt to settle that we were too weak to pay ourselves. I will unite our country, not with words, but with action. I will work day in and day out to deliver for you... I will always be grateful to Boris Johnson for his incredible achievements as Prime Minister, and I treasure his warmth and generosity of spirit.

And I know he would agree that the mandate my party earned in 2019 is not the sole property of any one individual, it is a mandate that belongs to and unites all of us... I understand how difficult this moment is... All I can say is that I am not daunted. I know the high office I have accepted and I hope to live up to its demands... So I stand here before you ready to lead our country into the future.

Модальні дієслова грають важливу роль у політичних промовах, вони використовуються задля:

- переконання аудиторії в серйозності, рішучості своїх намірів:

93) *I will bring that same compassion to the challenges we face today. The government I lead will not leave the next generation, your children and grandchildren, with a debt to settle that we were too weak to pay ourselves. I will unite our country, not with words, but with action. I will work day in and day out to deliver for you (Piivi Сунак);*

94) *But I will not let anyone use the full faith and credit of the United States as a bargaining chip (Дж.Байден).*

- фізичну здатність здійснити необхідні перетворення в країні:

95) *And their ethos of excellence can become the animating spirit of our nation. Inspired by them, together we can change our country's character. We can reverse the creeping acceptance of a narrative of decline (Piivi Сунак);*

96) *And what Vice President Harris is so committed to is making sure that we **can** help businesses achieve success outcomes by leveraging federal programs (Камала Гарріс).*

- наголошення на необхідності реформ:

97) *But with the right plan – the right commitment to excellence – I cannot see any reason why we can't rival the best education systems in the world. To do that, yes – we'll **need** to fix the damage of Covid, especially for our youngest pupil (Ріші Сунак);*

98) *First, we **need** to support good teaching and spread best practice with a plan to improve attainment in primary schools. Next, we **need** to stop seeing education as something that ends aged 18 – or that sees university as the only option (Ріші Сунак).*

- наголошення на обов'язковості здійснення захисту своїх досягнень:

99) *But, look, we're moving in the right direction. Now we've **got to** protect those gains. We've **got to** protect those gains that our policies have generated – protect them from the MAGA Republicans in the House of Representatives who are threatening to destroy this progress.*

Таким чином, серед мовних особливостей текстів англомовних політичних промов на рівні морфології виокремлюємо активне вживання особових займенників «*We*» (демонструє належність політиків до народу або солідарність з однопартійцями), «*I*» (демонструє відповідальність політика за прийняття рішень або підкреслення власних досягнень), «*They*» (демонструє критику політичних конкурентів). Задля створення прагматичного впливу на слухачів політики використовують модальні дієслова *can, need, will, have got to*.

2.4. Комплекс завдань до формування громадянських та соціальних компетентностей учнів профільної школи

У Законі України «Про освіту» зазначається, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору»[10].

Державний стандарт базової середньої освіти [6] визначає перелік ключових компетентностей, що подані у статті 12 Закону України «Про освіту» відповідно до змісту та обов'язкових результатів навчання. Відповідний перелік, закладений в Державний стандарт, базується на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» та складається з:

1. вільного володіння державною мовою,
2. здатності спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами,
3. математичної компетентності,
4. компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій,
5. інноваційності,
6. екологічної компетентності,
7. інформаційно-комунікаційна компетентності,
8. навчання впродовж життя,
9. громадянських та соціальних компетентностей,
10. культурної компетентності,
11. підприємливості і фінансової грамотності.

Беручи до уваги проблематику нашого дослідження, розглянемо більш детально громадянські та соціальні компетентності, що є одними з ключових, що пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя, усвідомленням рівних прав і можливостей.

О. Пометун визначає громадянськість як готовність людини реалізувати свої права та обов'язки, поважати права та свободи інших громадян, усвідомлювати відповідальність перед суспільством і державою за свої вчинки [24, с. 18]. Наша точка зору є суголосною поглядам О. Кучер та Т. Ремех, які розглядають громадянську компетентність у широкому сенсі як функцію громадянського суспільства, що створює ґрунт для ефективної громадянської діяльності особи, соціальних груп і всього суспільства, та у вузькому – як параметр діяльності особи, соціалізованої під впливом громадянських знань, навичок та вмінь, що передбачає наявність громадянських цінностей і якостей, дотримання правил поведінки та відповідальність як соціальну якість людини [29, с. 40–41].

Т. Ремех визначає сформовану громадянську компетентність учня як сукупність компетенцій, що є результатами навчання та мають певні вияви:

- соціально-комунікативна (комунікативні вміння, навички спілкування, встановлення конструктивних відносин із людьми, вміння вести діалог, брати участь у громадському обговоренні суспільних проблем);
- інформаційно-медійна (вміння критично мислити, шукати, аналізувати й оцінювати інформацію, критично оцінювати медіа повідомлення на основі аналізу джерел, соціальної ситуації);
- солідарність, розв'язання соціальних конфліктів, проблем (уміння розв'язувати соціальні суперечності, установка на толерантне розв'язання конфліктів, здатність до успішної взаємодії з іншими, мирного співіснування в умовах соціокультурного різноманіття);

- відповідальний соціальний вибір й ухвалення рішення (готовність до ухвалення обґрунтованого рішення на основі усвідомленого й виваженого вибору);

- громадянська участь (установка на відповідальну суспільну діяльність, навички участі в соціальних та політичних процесах) [29, с.38-39].

У свою чергу, на думку О. Пометун, соціальна компетентність особистості «забезпечує її здатність до співробітництва в групі та команді. Їй притаманні мобільність, уміння адаптуватись і визначати особисті цілі та виконувати різні ролі й функції в колективі, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти індивідуальних і колективних дій; уміння визначати й реалізовувати мету комунікації в залежності від обставин; підтримувати взаємини; розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях... Соціальна компетентність стосується сфери відносин громадянина з іншими людьми, які є не лише представниками певної соціальної спільноти, а й громадянами України, членами громадянського суспільства. Таким чином, соціальна компетентність взаємопов'язана із громадянською компетентністю особистості»[24, с.19].

Навчальними програмами з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов визначено набуття соціальної і громадянської компетентності у вигляді таких умінь: формулювати власну позицію; співпрацювати з іншими для досягнення визначеного результату, спілкуючись іноземною мовою; розв'язувати конфлікти у комунікативних ситуаціях; переконувати, аргументувати, досягати взаєморозуміння / компромісу у ситуаціях міжкультурного спілкування; переконувати засобами іноземної мови у важливості дотримання прав людини; критично оцінювати інформацію з різних іншомовних джерел.

З огляду на вищезазначене, нами був розроблений комплекс завдань для учнів 10-11 класів профільної школи з метою розвитку окремих

компонентів соціальної та громадянської компетентності. Спираючись на навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов [20], нами було розроблено комплекс завдань з теми «Суспільно-політичне життя США. Святкування Дня Незалежності».

Використання завдань було спрямовано на реалізацію наступних цілей:

Практична: розвивати лексичні навички учнів за темою «Суспільно-політичне життя США», удосконалювати вміння читати текст та знаходити потрібну інформацію; формувати окремі показники соціолінгвістичної компетентності, зокрема знання та вміння, що необхідні для ефективного використання мови у соціальному контексті, (лінгвістичні маркери соціальних відносин (вибір та використання формул вітання, форм спілкування, вміння вести діалог));

Розвиваюча: розвивати пізнавальну здібність учня, розвивати вміння критично оцінювати медіа повідомлення на основі аналізу джерел, соціальної ситуації; формулювати власну позицію; співпрацювати з іншими для досягнення визначеного результату;

Виховна: формування активної громадянської позиції, виховання патріотизму.

Task 1

Read and translate the speech:

Remarks by President Biden and First Lady Jill Biden to Military Families on Independence Day

THE PRESIDENT: Well, Happy Fourth.

Today, we celebrate our independence. We celebrate our liberty and our freedom. And Jill and I are honored to spend the day with so many military families. You represent a link in the chain of honor that stretches back to our

founding days. You are the sinew, the backbone, the reality of why we're who we are. Unbreaking. Unbending.

Throughout our history, you remind us that democracy is never, never, never guaranteed. Every generation must fight to maintain it. We must always cherish it, defend it, and strengthen it.

You know, as we remember the extraordinary country this is, I hope we all rededicate ourselves to the essential work of our democracy, which is to unify – to unify – unify this nation, to see each other not as adversaries but as fellow Americans.

And let us remember that. While the other nations were formed based on things like geography, ethnicity, religion, America is the only nation in history founded on an idea – an idea. And that is that we hold these truths to be self-evident, that all people are created equal – all people – endowed by their Creator with certain unalienable rights – among them life, liberty, and the pursuit of happiness.

We haven't always lived up to those words, but we've never walked away from them. And today, and all days, we have to say clearly: We never will. We never will.

Folks, this year, we honor the 50th anniversary of the All-Volunteer Force – 50 years – 75th anniversary of desegregating the military – and the 75th anniversary of women's official integration into the military, full-blown.

And though we've made enormous progress as a nation, and that's due to the people of this nation – the people of this nation – not the politicians, the people – we just have to keep going. You know, we just have to keep the faith. And we just have to remember who we are.

We are the United States of America. And there's nothing – nothing – beyond our capacity if we work together.

Ladies and gentlemen, we've come out of every single solitary crisis stronger than we went in for 247 years. That's not hyperbole, that's a fact. We're the only nation that has.

So, folks, Happy Fourth of July. God bless you. And may God protect our troops.

Task 2

Match the equivalents:

unify	річниця
independence	захищати
liberty	плекати
freedom	посилювати
democracy	свобода
generation	об'єднати
defend	незалежність
cherish	потенціал
strengthen	демократія
anniversary	покоління
capacity	свобода

Task 3

Fill in the gaps with the words or their forms using table 1 in task 2:

1. The country consisted of several small states and was only recently.
2. Ukraine declared its in 1991.
3. Children have a lot more now than they used to.
4. All political prisoners were given their
5. Which is the world's largest?

6. All three – children, parents and grandparents – lived together quite happily.

7. The soldiers the castle.

8. She the hope that he will return.

9. The wind

10. We celebrated our fifth wedding

11. John possesses a remarkable for remembering facts.

Keys: unified, independence, liberty, freedom, democracy, generations, defended, cherishes, strengthened, anniversary, capacity.

Task 4

Use the epithets taken from the text in Task 1 to make up word combinations with the pattern **Adj+Noun**.

For example:

extraordinary talent

Unbreaking

Unbending

Extraordinary

Essential

Incredible

Enormous

Task 5

Read the paragraphs and underline all examples of anthesis:

1) You know, as we remember the extraordinary country this is, I hope we all rededicate ourselves to the essential work of our democracy, which is to unify — to unify — unify this nation, to see each other not as adversaries but as fellow Americans;

2) We haven't always lived up to those words, but we've never walked away from them. And today, and all days, we have to say clearly: We never will. We never will.

Task 6

Read the paragraph and underline all examples of reiteration:

And though we've made enormous progress as a nation, and that's due to the people of this nation — the people of this nation — not the politicians, the people — we just have to keep going. You know, we just have to keep the faith. And we just have to remember who we are.

Task 7

Fill in the gaps to make the speech sound more persuasive, using epithets, reiteration, anthesis. Use the word box: resilience, dreaming, determination, innovating, neighbours, mean, working, getting better, radical, back.

Our politics has gotten so angry, so ..., so (And too often we see each other as enemies, not as; as Democrats or Republicans, not as fellow Americans. We've become too divided.

But as tough as these times have been, if we look a little closer, we see bright spots all across the country: the strength, the, the ... that's long defined America.

We're surely making progress. Things are COVID — no longer controls our lives. Our kids are back in school. People areIn fact, more people are working than ever before.

Americans are building again, again, again.

Task 8

Group work. In a group of 2-3 students make a fragment of a speech on the economic situation in Ukraine, using the following key words, and represent it in class. Use the model text as an example.

Key words: lower inflation, more jobs, after a rough few years, make real progress, across the nation, working-class families, implement laws, feel the benefits.

Model text:

Today, we're meeting to make sure that we deliver – continue to deliver lower inflation, more jobs, and an economy that works for everybody and – and that works from the bottom up and the middle out, not trickle-down economies – economics, which is one of the reasons I ran for office in the first place. I've never seen trickle-down work very much for working-class families.

After a rough few years, we're seeing really bright spots, I believe, and – and across our entire nation. And I think we've made some real progress in the last going on two years now. Almost two.

And – but now we need to focus on implementing some of the big laws that we actually passed, and – so the American people can feel the benefits of what we've done.

Task 9

Group work. «What Would You Do to Help the Environment?»

Your teacher starts a sentence, and your task is to continue it in as many variants as possible.

T: Finish the sentences:

If I had my own garden, I would...

If I had to do without a car, I would...

If I were a member of an environmental group, I would...

If I had to travel to school by car or by public transport, I would...

If I were the Mayor of a city/town, I would...

If I were the Minister for the Environment, I would...

If I saw a person throwing about the rubbish, I would...

Example:

If I had my own garden, I would grow my own vegetables with environmentally friendly fertilizers.

Task 10

Project work. In groups of 4-5 students do a project and present it in class on one of the following situations:

- The municipal environmental program «Save our city from pollution».
- Ukraine is my native land.
- The life of endangered species is in our hands.

Отже, запропонований нами комплекс вправ сприяє ефективному розв'язанню комплексу завдань: активізації процесу навчання через надання йому проблемного характеру; набуттю учнями досвіду іншомовного спілкування в контексті актуальних ситуацій сьогодення; розвитку пізнавальних мотивів; вдосконаленню лексичних навичок, комунікативних умінь і навичок соціальної взаємодії, індивідуального і колективного прийняття рішень.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Тексти політичних промов мають лінгвістичні особливості, що знаходять відображення на лексико-семантичному, стилістичному, морфологічному та синтаксичному рівнях і ретельно добираються авторами задля створення ефективної промови та впливу на емоційну сферу, свідомість та підсвідомість слухачів.

Аналіз текстів політичних промов Дж. Байдена, К. Гарріс, Р.Сунака, Н. Пелосі показує, що на лексико-семантичному рівні мовцями найчастіше використовуються метафори, епітети, що надають виразності, емоційності висловлюванням та викликають позитивну реакцію публіки. Серед лексичних особливостей політичних промов Дж.Байдена виокремлюємо використання сленгізмів, прямих звертань до аудиторії (*folks, look, you know*). Крім цього, в своїх промовах політики говорять про загальнолюдські істини, а саме патріотизм, віру в Бога, сімейні цінності, матеріальне благополуччя, мир, застосовуючи такі ключові лексико-семантичними одиниці у своїх промовах: *jobs, freedom, love, progress, changes, dignity, democracy, hope, light, respect, community, Americans, families*.

На синтаксичному рівні продуктивними є синтаксичний паралелізм, антитеза, емфатичні конструкції. Вживання політичними діячами синтаксичного паралелізму має на меті акцентування на найважливіших моментах промов, як-от підкреслення власних здобутків на посаді, окреслення актуальних проблем. Увиразнення політичних промов досягається шляхом використання різних типів речень, зокрема питальних, спонукальних, речень у наказовому способі.

На морфологічному рівні політики послуговуються використанням особових займенників «*I*», «*we*», «*they*», присвійного займенника «*our*». Продуктивним є застосування політичними діячами модальних дієслів *can*,

need, will, have got to з метою висловлення здатності до перетворень в країні, наголошення на необхідності реформ, переконання в рішучості намірів.

Із врахуванням специфіки дослідження було розроблено комплекс завдань з метою формування громадянських та соціальних компетентностей учнів профільної школи. Запропоновані завдання сприяли активізації іншомовного спілкування, вдосконаленню лексичних навичок, навичок соціальної взаємодії.

ВИСНОВКИ

Вивченню питання політичного дискурсу присвячені дослідження вітчизняних та зарубіжних дослідників Т. Ващук, Ю. Габермаса, О. Гайдуліна, Ж. Дюбуа, В. Петренко, К. Серажим, Л. Славової, О. Фоменко, М. Фуко, та ін. В узагальненому вигляді розглядаємо політичний дискурс як процес формування, поширення та взаємодії політичних ідей, поглядів, цінностей та думок у політичній сфері.

Політичний дискурс реалізується адресантом з метою досягнення, утримання політичної влади, створення іміджу політика. Основним наміром політичного дискурсу є потреба адресанта висловити своє бачення дійсності, систему цінностей, надати оцінку, переконати аудиторію. Як правило, вибір мовленнєвих засобів відіграє важливу роль. За допомогою цих засобів мовець маніпулює майбутніми подіями. Специфіка політичного дискурсу на всіх мовних рівнях характеризується, з одного боку, високим ступенем зовнішнього впливу, а з іншого – максимальною наближеністю до літературної норми мови.

Політичний дискурс має усні та письмові варіанти, а також варіюється за жанрами. В рамках жанрів політичного дискурсу виокремлюють політичну промову як заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ з позитивною чи негативною оцінкою, обґрунтуванням, конкретними фактами, перспективою політичних змін. У промовах політиків існують лексико-стилістичні, фонетичні та морфологічні характеристики і специфічні особливості. Індивідуальні та універсальні мовні характеристики є найбільш яскраво вираженими в політичній промові.

Англомовні політичні промови чинного Президента США Дж. Байдена, прем'єр-міністра Великобританії Ріші Сунака, лідерки партії демократів США Ненсі Пелосі, віце-президента США Камали Гарріс характеризуються певними особливостями. Серед лексико-стилістичних особливостей виокремлюємо використання метафор, епітетів, тематично окресленої

лексики з метою надання реченню більш експресивного забарвлення; використання сленгових виразів, та виразів з емоційно-експресивним забарвленням, що сприяє створенню забарвленості та переконливості для адресата.

Синтаксичний аспект англомовних політичних промов відрізняється частим використанням синтаксичних стилістичних засобів, представлених у вигляді різноманітних повторів та паралельних конструкцій, антитези.

Окремий підрозділ роботи присвячений розробці комплексу завдань, що спрямовані на формування громадянських та соціальних компетентностей учнів профільної школи на уроках англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 343 с.
2. Бутова І.С. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Вісник Львівського університету. Серія «Іноземні мови»*. 2009. Вип. 16. 238 с.
3. Ващук Т. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. 2007. № 33. С. 182–185.
4. Великорода В. Б. Механізми поповнення евфемістичної лексики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2017. № 4. С. 212–217.
5. Гайдулін О. О. Політичний дискурс як праксіологічна складова політологічного навчання. *Соціально-гуманітарна освіта України та шляхи її розбудови: Матеріали Всеукр. наради завідуючих каф. соціальногуманітарних дисциплін*. Київ: Генеза, 1997. С. 23–25.
6. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 26.06.2023).
7. Дискурс. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id (дата звернення: 26.04.2023).
8. Долгіх В. П. Політичний дискурс: походження та зміст поняття. *Грані*. 2002. № 6. С. 121-125.
9. Жуковець Г. Л. Лінгвориторичні особливості сучасного лейбористського дискурсу Великої Британії: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2002. 21 с.
10. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 26.04.2023).

11. Зубенко Л. Г. Ораторське мистецтво: практ. посіб. Київ: Довіра, 2010. 96 с.
12. Касіян Г. В. Мовленнєвий етикет у сучасному французькому суспільно-політичному дискурсі: лінгвокогнітивний і комунікативно-прагматичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. Київ, 2014. 22 с.
13. Кобзева О. О. Особливості організації сучасного електорального дискурсу . *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 9. Т. 1. С. 93–97.
14. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування: монографія. Одеса: Астропринт, 2008. 324 с.
15. Коваль І. О. Президентський дискурс: сутність, структура, функції, цілі. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 3 (24). С. 158–163.
16. Кондратенко Н. В. Лексичні особливості текстів мовленнєвого жанру «Політична програма». *Вісник ОНУ*. Серія: Філологія, 2017. Т. 22, вип. 2 (16). С. 85–90.
17. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності: монографія. Одеса: Чорномор'я, 2007. 156 с.
18. Кривенко С. В. Семантична парадоксальність політичного дискурсу: автореф. дис. ... канд. політ. н. : 23.00.01. Львів, 2016. 209 с.
19. Мацько Л.І. Лінгвістична риторика. *Наука і сучасність: зб. наук. праць*. Ч. 4. Київ: Логос, 1999. С. 3–16.
20. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 77 класи (затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 19. 09. 2017 р.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 26.04.2023).
21. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика. Діапазон

можливостей політичної лінгвістики. Київ: ППЕД НАН України, 2005. 320 с.

22. Падалка О. В. Політична промова та її просодичні характеристики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2012. № 6. С. 66 – 69.

23. Петренко В. В. Особливості визначення політичної мови. *Політичний менеджмент*. 2007. № 2. С. 16 – 24.

24. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. №23. С.18–20.

25. Ремех Т.О. Сутність і структура громадянської компетентності учня нової української школи. *Український педагогічний журнал*. 2018. №2. С.34–41. URL: https://lib.iitta.gov.ua/713638/1/%D0%93%D0%9A_%D1%81%D1%82_%D0%A3%D0%9F%D0%96_18.pdf (дата звернення: 26.03.2023).

26. Самойлова І. В., Подвойська О.В. Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. 2016. Кн. 1. С. 235–238.

27. Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: монографія. Київ, 2002. 392 с.

28. Славова Л. Л. Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсонології : США – Україна. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2012. 360 с.

29. Судус Ю. В. Стратегії і тактики англомовного дипломатичного дискурсу (на матеріалі промов держсекретаря США Дж. Керрі). *Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. № 4. С. 124–128.

30. Федорів Я. Р. Лінгвістичні моделі дискурсу політичних виступів: нариси із сучасних культурно-мовленневих практик. Київ: ВПЦ НаУКМА, 2010. 188 с.

31. Фоменко О.С. Лінгвістичний аналіз сучасного політичного дискурсу

США (90-ті роки ХХ століття): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 1998. 18 с.

32. Фролова І. Є. Регулятивний потенціал стратегії конфронтації в англomовному дискурсі : дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04. Харків, 2015. 508 с.

33. Худолій А. О. Вербальне вираження концепту «Мир» у політичних промовах американських президентів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. С. 194–197.

34. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. Київ: АртЕк, 1998. 336 с.

35. Brown G., Yule G. *Discourse Analysis*. Cambridge, 1983.

36. Courtes J. La grande traque des valeurs textuelles: Quelques principes liminaires pour comprendre la GT. *Le français dans le monde*. Paris, 1985 Pp. 28–34.

37. D'Acquisto G. *Linguistic Analysis of Diplomatic Discourse: UN Resolutions if the Question of Palestine*. UK: Cambridge Scholars Publishing, 2017. 140 p.

38. Foucault M. *Il discorso, la storia, la verità. Interventi 1969–1984*. Einaudi, 2001. 372 p.

39. Foucault M. *The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences*. 3rd ed. New York : A Division of 5 Random House, Inc., 1994. 416 p.

40. Grunert H. Politisches Sprechen als oppositiver Diskurs : Analyse rhetorisch - argumentativer Strukturen im parlamentarischen Sprachgebrauch / Grunert H. , Kalivoda G.// *Textproduktion urd Textrezeption / hrsg . von E.W. Hess - Lüttich . Tübingen : Narr , 1983. S. 73–79.*

41. Habermas J. *Erläuterungen zum Begriff des kommunikativen Handelns. Vorstudien und Erläuterungen zur Theorie des kommunikativen Handelns*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verl., 1989. S. 571–606.

42. Harris Z. *Discourse analysis*. *Language*. 1952. V. 28. № 1. P. 1–30.

43. Henry F., Tator C. Discourses of Domination . Toronto: University of Toronto Press, 2002. 292 p.
44. Mey Jakob L. Pragmatics. An Introduction. Blackwell, 1993.372p.
45. Schiffrin D. Approaches to Discourse. Oxford: Blackwell, 1994. 470 p.
46. The Linguistics Encyclopedia / Ed. by K.Malmkjar. L. & N.Y.: Routledge, 1996. 575 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

47. PM speech on making 2023 the first year of a new and better future: 4 January 2023. URL: <https://www.wired-gov.net/wg/news.nsf/articles/PM+speech+on+making+2023+the+first+year+of+a+new+and+better+future+4+January+2023+04012023160500>(accessed 23.03.2023).
48. Nancy Pelosi speech transcript. URL: <https://www.nytimes.com/2022/11/17/us/politics/nancy-pelosi-speech-transcript.html> (accessed 28.03.2023).
49. Remarks by President Biden at a Campaign Reception | Minneapolis, MN.URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/11/01/remarks-by-president-biden-at-a-campaign-reception-minneapolis-mn/>(accessed 23.03.2023)
50. Remarks by President Biden and first lady Jill Biden to military families on independence day. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/07/04/remarks-by-president-biden-and-first-lady-jill-biden-to-military-families-on-independence-day/>(accessed 23.03.2023).
51. Remarks by President Biden and President Zelenskyy of Ukraine in Joint Press Conference. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/12/21/remarks-by-president-biden-and-president-zelenskyy-of-ukraine-in-joint-press-conference/>(accessed 4.04.2023).
52. Remarks by President Biden and Vice President Harris at a Black

History Month Reception.URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/27/remarks-by-president-biden-and-vice-president-harris-at-a-black-history-month-reception/>(accessed 23.03.2023).

53. Remarks by President Biden at the Memorial for Senator Harry Reid.URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/01/08/remarks-by-president-biden-at-the-memorial-for-senator-harry-reid/>(accessed 23.03.2023).

54. Remarks by President Biden at the 2023 We Are EMILY Gala.URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/05/16/remarks-by-president-biden-at-the-2023-we-are-emily-gala/>(accessed 28.03.2023).

55. Remarks by President Biden in Cabinet Meeting. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/01/05/remarks-by-president-biden-in-cabinet-meeting-3/>(accessed 5.04.2023).

56. Remarks by President Biden in Christmas Address to the Nation. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/12/22/remarks-by-president-biden-in-christmas-address-to-the-nation/>(accessed 23.03.2023).

57. Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/01/25/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/>(accessed 23.03.2023).

58. Remarks by President Biden on Investing in America. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/03/28/remarks-by-president-biden-on-investing-in-america/>(accessed 23.03.2023).

59. Remarks by President Biden on the Economy. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches->

remarks/2023/02/08/remarks-by-president-biden-on-the-economy-6/(accessed 5.04.2023).

60. Remarks by President Biden on the February Jobs Report. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/03/10/remarks-by-president-biden-on-the-february-jobs-report/>(accessed 28.03.2023).

61. Remarks by President Biden, Prime Minister Trudeau of Canada, and President Lopez Obrador of Mexico in joint press conference. URL: <https://ca.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-prime-minister-trudeau-of-canada-and-president-lopez-obrador-of-mexico-in-a-joint-press-conference/>(accessed 4.04.2023).

62. Remarks by Vice President Harris at the National Action Network National Convention. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/14/remarks-by-vice-president-harris-at-the-national-action-network-national-convention/>(accessed 5.04.2023).

63. Remarks by Vice President Harris on Building a Clean Energy Future. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/18/remarks-by-vice-president-harris-on-building-a-clean-energy-future/>(accessed 5.04.2023).